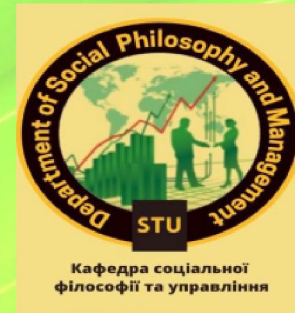

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра соціальної філософії та управління**

Кафедра соціальної
філософії та управління

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

*Всеукраїнської науково-практичної
онлайн-конференції з міжнародною участю*

**«УКРАЇНА І СВІТ: СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ
ВИМІРИ БЕЗПЕКИ ТА СПІВПРАЦІ»**

дисципліною, що містить проектну діяльність та перед діяльністю всередині освітньої програми завжди ставиться завдання щодо формування компетенцій. Крім того, наставники та здобувачі здійснюють самооцінку проектної діяльності, необхідну для підсумкових висновків про освітній продукт.

Ефективність реалізації проектної діяльності полягає у встановленні системи комунікативної взаємодії із замовниками та зацікавленими сторонами, яка стимулює ЗВО до цієї роботи; створенні додаткових інструментів для формування індивідуальних освітніх траєкторій; виникненні додаткових можливостей для самореалізації здобувачів.

Використана література:

1. Основи педагогіки та інноваційні технології у вищій школі : Навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня доктора філософії (PhD) за третім (освітньо-науковим) рівнем у галузі знань «Охорона здоров'я / уклад. Л. І. Васецька. 2-е вид., доповн. і перероб. Запоріжжя: ЗДМФУ, 2023. 145 с. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/18867/1/>.

2. Вознюк О., Дубасенюк О. Перспективні напрямки підготовки майбутніх вчителів до інноваційної педагогічної діяльності // *Нові технології навчання: збірник наукових праць/ ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»*. К., 2020. Вип. 93. 184 с. С. 50-57. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/32823/>

3. Інноваційні освітні технології : навчально-методичний посібник / упорядник Л.М. Прокопів. Івано-Франківськ, 2020. 172 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/2647/1/>

Тур О. М.,

доктор педагогічних наук, професор

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»,

Полтава, Україна

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ОСВІТЯН: ПОЛІЛІНГВАЛЬНИЙ АСПЕКТ

У сучасному постіндустріальному суспільстві інтеграційні процеси зумовлюють появу складних багатопланових проблем, з-поміж яких особливо актуалізується проблема білінгвізму (двомовності, полілінгвізму, полігосся, тощо).

На сьогодні, за деякими даними, близько 70 % землян є білінгвами, або навіть мультілінгвами. З понад 200 країн світу майже у чверті з них люди говорять на двох мовах. Понад 56% жителів Західної Європи, а це майже 450 млн., володіють двома мовами, а 28% – трьома. Водночас кожні п'ять років кількість людей, що знають дві мови, зростає на 5% [1].

До важливих чинників прояву полілінгвізму відносять : посилення ролі соціокультурного компоненту – вивчення культури інших країн та удосконалення вивчення своєї власної культури, участь у «діалозі культур»;

створення єдиного освітнього простору (загальноєвропейського освітнього простору, міжнародного освітнього простору), і як наслідок, – прагнення людей до досягнення загальноєвропейського рівня володіння іноземними мовами і розвиток академічної мобільності студентів і викладачів; потреба в білінгвальному вченні як засобі професійної підготовки, що дає майбутнім фахівцям можливість реалізувати свій потенціал і активно працювати на світовому ринку, а також значне збільшення обмінів міжпрофесійного характеру; розвиток світового інформаційного простору, що визначає стрімке поширення таких сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, як телебачення і Інтернет, різних засобів масової комунікації; використання нових інформаційно-комунікативних технологій, розвиток дистанційної форми навчання та в режимі on-line та ін. [3].

Поліголося в нашій країні вимагає підвищеної уваги, що пов'язано, передусім, із задачами гармонізації міжнаціональних стосунків, забезпечення нових реальних умов для взаємодії, взаємозбагачення національних культур, побудови ефективної мовної політики в державі.

Термін «білінгвізм» походить від латинського *bi* – «подвійний» і *lingua* – «мова» [2, с. 122]. Білінгвізм науковці трактують по-різному: дехто вважає, що людина двомовна, якщо здатна розуміти будь-яку мову (крім рідної) і читати цією мовою зі словником, інші переконані, що така людина повинна вільно володіти двома й більше мовами. Ф. Філін висунув компромісну точку зору та запропонував розрізняти вузьке і широке значення двомовності: «... у вузькому значенні ... це більш або менш вільне володіння мовами: рідною і нерідною; ... у широкому значенні – відносне володіння мовою, уміння в певному обсязі використовувати її у різних сферах спілкування» [4, с. 72]. Найбільш доцільним вважаємо розуміння білінгвізму як практику почергового використання двох мов у процесі спілкування тих самих індивідів.

У практичній підготовці майбутніх фахівців освітньої галузі виокремлюємо такі види білінгвізму: *рецептивний*, коли студент розуміє текст та висловлювання, але не володіє здатністю вимовляти слова і будувати мовленнєві конструкції; *репродуктивний*, коли студент може використовувати іншу мову в різних видах мовленнєвої діяльності (говорінні, слуханні, читанні), а також користується завченими мовними конструкціями; *продуктивний*, коли студент вільно користується іншою мовною системою.

О. Бондаренко пропонує свою класифікацію білінгвізму – природний, штучний, стихійний [1, с. 37]. Важливе значення у такому розмежуванні відведено родині, її діяльності, спрямованості тощої. *Природний білінгвізм* виникає, якщо в родині майбутнього фахівця освітньої галузі вже є носії різних мов; *штучний* – коли члени родини є носіями лише однієї мови, але бажають зробити нащадка двомовним; *стихійний білінгвізм* характеризується тим, що спілкування в родині відбувається однією мовою, а за межами родини функціонує інше мовленнєве середовище.

Дослідники вказують на те, що процес оволодіння нерідною мовою повинен базуватися на вивченні правил мови й навчанні мовленню. Разом із

тим, основна увага має бути спрямована на навчання мовленню. Опанування майбутніми фахівцями освітньої галузі нерідною мовою – це не тільки накопичення мовного матеріалу в результаті добору лексичних одиниць і засвоєння граматичних форм, а перебудова мовленнєвих механізмів людини для взаємодії, а пізніше й паралельного використання двох мовних систем, що на початковому етапі потребує формування навичок переключення з мови на мову, а пізніше – нейтралізацію однієї системи для створення більш комфортних умов функціонування іншої системи.

Із позиції розгляду мовлення як способу формування й формулювання думки виокремлюємо ступені полілінгвального стану майбутніх фахівців освітньої галузі: 1) нижчий ступінь – формування й формулювання думки засобами рідної мови з наступним перекладом висловлювання на нерідну мову; 2) проміжний ступінь – формування думки засобами рідної мови з наступним її формулюванням засобами нерідної мови; 3) ступінь полілінгвального існування – формування й формулювання думки одразу засобами нерідної мови.

Така динаміка білінгвального стану може бути використана в організації навчання майбутніх освітян нерідної мови в умовах багатомовності; вона допомагає розкривати особливості білінгвального стану суб'єкта діяльності, які враховуються і координуються у самому процесі формування білінгвізму. Крім того, означена концепція передбачає й нове осмислення мовного розвитку особистості, рівень якого визначається сформованістю усіх видів мовленнєвої діяльності (говоріння, читання, слухання, письмо). Результативність мовленнєвої діяльності майбутніх фахівців освітньої галузі виявляється у її продукті і характеризується продуктивністю. Продуктивність визначається повнотою висловленої думки та її адекватністю усім необхідним для даної ситуації спілкування засобам і способам формування й формулювання думки.

Отже, розгляд білінгвального стану як процесу, у якому ступені білінгвізму – динамічні утворення, є не тільки основою моделі навчання мови в умовах полілінгвізму, але й важливим аспектом професійної підготовки майбутніх освітян, адже розвиток білінгвального середовища є ключовим чинником для успішної інтеграції в міжнародний освітній простір.

Використана література:

1. Бондаренко О. Психологічне обґрунтування раннього білінгвізму. *Іноземні мови в сучасній школі*. 2022. №1. С. 36-38.
2. Брицин В. М. Двомовність // *Українська мова : енцикл.* Київ : Вид-во ім. М. Бажана, 2001. С. 122.
3. Василенко В. А. Міжмовна інтеркомунікація у дискурсивній взаємодії // *Формування особистості громадянина та патріота в системі освіти України : всеукр. наук.-практ. Інтернетконф. (м. Запоріжжя, 9–10 жовт. 2014 р.) / КЗ «Запорізький обл. ін-т післядипл. пед. освіти» ЗОП.* URL: <https://drive.google.com/file/d/0Bxafe4Z-jwpUEl6UTFQOEIkVDg/view?pli=1>
4. Філін Ф. Декілька слів про мовну норму й культуру мовлення. *Питання культури мови*. 1996. Вып.7. С.68-75.